

Uitsterven natuurlijk?

Wie heeft de film naar het boek 'Out of Africa' niet gezien? Maarten Frankenhuis, voormalig Artisdirecteur en oud-bestuurslid van onze stichting heeft een tegenboek geschreven: 'Terug naar Afrika'. Het boek kan gezien worden als een soort biologische reisgids bij de Afrikareizen voor natuurhistorisch geïnteresseerden. Een en ander is te lezen in NRC Handelsblad van 7/8 juni, met als kop 'Uitsterven is natuurlijk'. Dat klinkt op het eerste gehoor wat tegenstrijdig voor een roerganger van ZH, een stichting die toch het behoud van bedreigde diertypen in het vaandel voert. Daarom belde ik hem op met de vraag of hij het eens was met die krantenkop.

'Jawel, want zo gaat het nu eenmaal in de natuur. De dinosaurus is ook uitgestorven.' 'Maar u hebt wel ooit de Nederlandse landgeit voor uitsterven helpen behoeden.'

'Jawel, uit volle overtuiging, maar bij oude huisdieren hebben we natuurlijk met cultuurhistorie te maken. Meer met esthetiek, met cultuurhistorisch erfgoed en liefde voor dieren die we zo goed kennen van oude vee- en landschapsschilders, dan met de echte natuur. Wat de Nederlandse boeren ooit gefokt of geselecteerd hebben, is, behalve een schat aan unieke erfelijke informatie, ook een rijke inspiratiebron geweest voor die oude meesters als Albert Cuyp en Paulus Potter. En dat is nu eenmaal heel iets anders dan wat zich op de Afrikaanse savanne afspeelt.'

'Ja, dat wel natuurlijk', reageer ik als een schaapachtige Jaap Kooiman. ●

Lezersreacties

Kraaikop opgenomen in erfgoed visie Breda

Onder de titel 'De Gemeente Breda trapt in verkooppraatje Arnhemse poelier' beschrijft de heer A. Boks in ZH nummer 2, 2008, in een gloedvol betoog, gelardeerd met twee mooie afbeeldingen van Van Gink, zijn verbazing over het feit dat de gemeente Breda de Kraaikop heeft opgenomen in haar erfgoedvisie.

De reden dat de Kraaikop in de nota is opgenomen, heeft er mee te maken dat (levend) cultureel erfgoed een verhaal kan vertellen aan de huidige bewoners van een stad, streek of land. Een verhaal dat duidelijk maakt waarom de omgeving eruitziet zoals deze eruitziet. En het zegt veel over de verspreiding en aard van planten en dieren.

Juist het bespreken met elkaar van wat de rol van dit hoen is geweest in Nederland, Brabant en/of Breda leert de huidige generatie over het belang van hoenders in Nederland toen, nu en misschien in de toekomst. Want waarom was het verbinden van de naam 'Breda' aan een hoen nu zo'n goed marketingplan van de poelier in Arnhem? En waarom verkocht dezelfde kip niet zo goed onder de naam 'Chaamse kapoen'? Wat is de rol van boerenhoenders en sierhoenders geweest in de Bredaase samenleving van pakweg honderd tot honderdvijftig jaar geleden? Het Milieu Educatief Centrum (MEC) in Breda is gevraagd om een plan van aanpak te schrijven om te komen tot een leskist en eventueel een tentoonstelling over de Kraaikop. Bij voorkeur gelinkt

aan de tomen Kraaikoppen die gehouden worden door het MEC op kinderboerderij Wolfslaar en de rol die deze hoenders kunnen spelen bij het verder uitbouwen van de identiteit van Breda. De gemeente Breda heeft een substantieel bedrag uitgetrokken voor de realisatie van de leskist en de tentoonstelling in 2009. Voor zover ik weet heeft tot nu toe nog geen enkele gemeente zo'n opdracht uitgezet ten behoeve van het levend erfgoed. Vanzelfsprekend zal het MEC heemkundekringen uit Breda, maar ook de speciaalclub voor fokkers van Brabanters, Kraaikoppen en Uilebaarden (BKU) betrekken bij de realisatie van de plannen. Dit is, lijkt me, een welkome aanvulling op de bijdrage van onder andere de BKU, die zich als speciaalclub vooral richt op het in stand houden van het ras en minder op de rol van de Kraaikop als levend erfgoed.

En wie weet is de uiteindelijke uitkomst wel dat het Chaams hoen, ondersteund door gedegen historisch onderzoek, in het vervolg Breda's hoen moet gaan heten! Want als ik het verhaal van de heer Boks goed lees, is dat eigenlijk de kern van zijn betoog.

Ruud Oosterhof

N.B De reactie van Ruud Oosterhof is na overleg met de schrijver door de redactie ingekort.

KINDERhoek

...en het is zeldzaam!

Deze keer kunnen jullie op je eigen pagina allerlei dingen ontdekken, zoals een zeldzaam ganzenras, de Twentse landgans. Op de foto kun je zien hoe mooi dit dier is! Verder kun je een stukje geschiedenis lezen over de gans in Nederland en kun je aan de slag met de rebus. Veel plezier!

Ganzentaal

Jullie hebben vast wel eens een gans gezien. Vroeger zag je heel veel ganzen. Met de veren van ganzen werden kussens en matrassen opgevuld. Een paar keer per jaar werden de ganzen geplukt. Natuurlijk haalden ze niet alle veren eraf, alleen de veren die al een beetje loszaten. Er was in Coevorden een beroemde ganzenmarkt. Nu is die ganzenmarkt er weer. Er is dan een soort feest met een echte 'miss ganzenhoedster'

verkiezing. In de buurt van Enter waren ook veel ganzen, de Twentse landgansen. Maar nu zijn ze zeldzaam geworden. Waar zou Enter liggen: in Friesland of Gelderland of Overijssel?

Anderhalve eeuw geleden waren er in Enter mensen die speciaal in ganzen handelden. In het najaar kochten ze allemaal Landgansen op in de omgeving. Zelfs uit Duitsland kwamen de ganzen. Daarna

verkochten ze die ganzen weer aan de Engelsen. Die aten met de kerst graag ganzenbout. Maar hoe kwamen die ganzen in Engeland? Toen er treinen waren, werden de ganzen vanaf Arnhem met de trein naar Rotterdam gebracht. Maar voor die tijd ging dat anders. De ganzen moesten dan dat hele eind lopen. Natuurlijk gingen er mensen mee die op de dieren pasten. De 'ganzenkremers' (zo werden die ganzenhoeders genoemd) praatte op een speciale manier met elkaar en met de ganzen; ze hadden een soort ganzentaaltje. En zo liepen ze dan dagenlang in een grote stoet het hele eind van Enter naar Rotterdam. Waarom moesten de ganzen naar Rotterdam? Los de rebus op en je weet het antwoord.

Antwoord rebus: De boot naar Engeland vertrok van Rotterdam

REBUS

